

**ДО СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

**ДО БЪЛГАРСКИЯ ИНСТИТУТ ЗА
ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ**

От Пенка Николаева Братанова-

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Административен индекс	Дата
1500 - 6169	17-10-2025

Кандидат за заемане на длъжността „Административен
ръководител-Председател на Окръжен съд- Кюстендил

Относно: отговори на въпроси, поставени от Българския институт по правни
инициативи

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СК на ВСС,

УВАЖАЕМА Г-ЖО ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР,

Предоставям отговорите на въпросите на БИПИ, както следва:

I. ОБЩИ ВЪПРОСИ

**1.Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната власт след
решението на КС от 26.07.2024 г. относно промените в Конституцията на Р
България, обн., бр.106/22.12.2023 г. и ако- да, в каква – посока?**

С приемането на Конституцията в страната през 1991 г., се създадоха
конституционни гаранции за независимостта на съдебната власт. С оглед членството на
страната ни в ЕС, несъмнено бяха полагани усилия за нейната модернизация и
реформирането ѝ, свидетелство за което са последващите изменения в конституцията в
тази насока. Не намирам, че с решението на КС се отрича необходимостта от реформи
в съдебната власт. Считаю, че реформата следва да продължи по посока постигане
гаранции за независимостта на съда и осигуряване на добро управление и ефективност
на функциониране на органите на съдебната власт. Едновременно с това е необходима
политика по посока подбора на кадри, мотивацията на същите и повишаване на
професионалната компетентност на магистратите. Не на последно място- следва да се
осигури пълноценно право на справедлив процес на всеки гражданин и ефективна
защита на правата на човека.

**2.Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не
намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни
райони. Какви са вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен
и организационен характер) за постигане на по- равномерна натовареност между
органите на съдебната власт и отделните магистрати.**

Неравномерната натовареност на съдилищата е резултат от редица
икономически, демографски и социални проблеми в отделните райони в страната, както
и от съсредоточаване на немалка част от работната сила в големите градове. Това не
означава обаче, че държавата следва да абдикира от райони, които се обезлюдяват;
напротив - в тези райони живеят хората със скромни доходи, които в никакъв случай не
са втора категория; същите не разполагат със съвременни средства за комуникации и

превоз, достъп до социални услуги, здравеопазване и пр. Такъв район е и Кюстендилския съдебен район, който е граничен район, но същевременно в него има два големи районни съда, достъпът до които в никакъв случай не затруднява гражданите. Натовареността на окръжния съд през последните години беше над средната за страната и годините, в които щатът бе непопълнен, се работеше с полагане на допълнителни усилия. Следва да се има предвид, че съдебната система работи при условията на непрекъснато променящо се законодателство и въвеждане на различни инструменти в областта на електронното правосъдие, които е свързано с необходимост от повишаване на професионалната компетентност на магистрати и съдебни служители. В този аспект намирам, че да се отчита натовареността на отделните органи на съдебната власт само въз основа броя на делата не дава достоверна картина на ситуацията в страната, въпреки полаганите усилия за въвеждане на коефициенти за натовареност съобразно тяхната тежест.

Преодоляването на проблема в натовареността между отделните райони може да се извърши чрез законодателни проблеми по посока промяна на местната подсъдност за определени видове дела. Първа стъпка в тази насока бе промяната на подсъдността на застрахователните дела и реформата на заповедното производство.

Разпределението на делата се извършва чрез ЕИСС, която осигурява напълно случаен избор, но не и равномерен такъв, което може да доведе до дисбаланс при отделните съдии. Той може да бъде избегнат чрез организационни мерки, като периодична проверка на натовареността им (сравнение на брой дела, коефициент на натовареност и др.) и съответно- да се извърши временно намаляване на същата спрямо съдии, при които се идентифицира такъв проблем. Друг вариант е при тази ситуация процентната натовареност на същите да се намалява или те да се изключват от разпределение за определен период от време. Подобен механизъм за действие като административен ръководител на съда съм предвидила в приетите от Общо събрание на съда Вътрешни правила за случайно разпределение.

3.Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е вашето мнение по въпроса- смятате ли разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на тези възнаграждения на всички нива в системата, а не само на „тримата големи“?

Разликата във възнаграждението на магистратите е обусловено от йерархичното им ниво в системата и в този аспект е напълно нормално да има такава с оглед мястото на съответния съдия в нея, вида на разглежданите дела и естеството на правните спорове. Нямам убеденост, че въвеждането на законодателни критерии относно разликата между по- ниските и по- високите нива в системата би решило тази диспропорция. По- скоро е необходимо да се увеличат възнагражденията за ранг, което в известна степен би изравнило разликата. От друга страна не смятам, че увеличението на възнагражденията за ниските нива в системата ще пречатства желанието на магистратите за кариерен растеж в системата и би облекчило конкурсните процедури. Кариерното развитие е не само въпрос на личен избор; той е свързан и с естествен човешки стремеж към признание за притежавани професионални качества.

4.На 01.07.2024 г. КС на РБ излезе с решение, което обявява за противоконституционни текстовете на ЗМ и ГПК за провеждане на процедура по медиация по някои видове дела. Какво е мнението ви за прилагането/използването на процедура по медиация в рамките на висящ съдебен процес?

Междувременно със Закона за изменение на ГПК и на ЗМ (ДВ, бр.55/08.07.2025г.) бяха приети нови изменения в посочените закони, с които се

въведоха нови текстове, предвиждащи медиационни процедури по определени видове дела. Бяха и изменени и допълнени наредбите от ВСС по чл.25 от ЗМ- съответно Наредба №11 и Наредба №12, с които подробна са регламентирани организацията на центровете и процедурите по закон. С §17 от ПЗР на ЗИДГПК (ДВ, бр.55/08.07.25 г.) изрично се предвиди, че закона се прилага за производствата, образувани след влизането му в сила, а заварените висящи съдебни производства се довършват по досегашния ред. В този аспект считам, че за заварени до влизането в сила на закона производства, медиацията не може да се прилага, но се прилага за новообразувани такива. Сега действащите изменения на ЗМ предвиждат възможност за приложение на медиация и в рамките на висящ процес- чл.19, ал.3, извън предвидените случаи на задължителна медиация по чл.140а, ал.1 ГПК.

В Кюстендилския съдебен район тези процедури вече започнаха да се прилагат, за което създадох и необходимата организация съобразно правомощията ми като административен ръководител, вменени ми от Наредба №11 от 30.10.2023 г. за структурата и организацията на дейността на съдебните центрове по медиация и Наредба №12 от 28.06.2025 г. за медиаторите и процедурите в съдебните центрове по медиация- осигурено е помещение от Административен съд- Кюстендил, определен е съдебен служител- координатор, въведоха се различни образци, заявления и пр. документи с цел улесняване достъпа на участниците в процеса и самите медиатори, предстои подписване на договор между ВСС и Община Кюстендил за предоставяне на второ помещение.

Категорично мнение по въпроса за прилагането на медиацията мога да взема след изтичане на определен период от време и проверка на ефективността на провежданите процедури, респ. преценка дали същите водят до намаление на натовареността, облекчаване на съдопроизводството, стимулиране на участниците в процеса към цивилизационен диалог за разрешаване на споровете. Не без значение е и въпроса за отражението на употребения в тези производства ресурс върху системата във финансово отношение.

5.През 2016 г. бяха приети промени в ЗСВ, които закрепиха законово определените параметри са съдийското самоуправление. Какво е вашето мнение за приложението им на практика за времето на действието им. Как се реализира то в съда, в който правораздавате? Има ли необходимост от разширяване и в каква посока?

Още преди въвеждането на посочените изменения на ЗСВ, в съда имаше изградена практика за обсъждане на различни организационни и правни въпроси. Съдийското самоуправление е една от стъпките в реформата на съдебната власт, която дава ефект. Законите изменения, даващи отделни правомощия на общите събрания, предоставят възможност за участие на магистратите във вземането на управленски решения и осъзнаване на отговорността на управленския процес.

В Окръжен съд Кюстендил то се реализира в обсъждането и приемането на различни вътрешни правила, насочени към повишаване ефективността на дейността ни- като правила за случайно разпределение, за заместване, допълване на съдии в състави, в приемане на общи Времеви стандарти за разглеждане на делата; за изготвяне на звукозапис и др.; многократно се обсъждаше работата с ЕИСС с цел унифициране на работния процес и пр. Много ефективно е ОС за определяне и състава на отделенията и разпределението на съдиите в тях (задължително този въпрос се обсъжда при постъпване на нови съдии и младши съдии); както и за обсъждане на годишните доклади, предложения за изменения на законодателство, писма от ВСС с искания за становище и пр. Налице са резерви по отношение на други негови правомощия, свързани с обобщаване практиката на съдилищата в района и пр.

6. Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. Смятате ли, че това беше по- доброто решение или кодекса трябваше да остане единен?

Въвеждането на отделни Кодекси за етично поведение за магистратите бе резултат от промяната в структурата на ВСС и обособяването на две колегии- съдийска и прокурорска. Етичните правила са обща ценност и не може да бъдат различни за отделните магистратски общности и затова считам, че кодекса трябва да е един. Отделно от това в системата встъпват хора, за които се предполага, че са изградени личности. Кодексът няма да ги научи на поведение, ако те изначално нямат такова. За мен е много по- важно моралните качества на съдиите да бъдат преценявани преди встъпването си в системата, както и да се реагира своевременно при недопустимо тяхно поведение, свързано с нарушаване на основните етични принципи- и по време на изпълнение на служебните си задължения и в личния им живот.

7. Смятате ли, че ВСС, който е с изтекъл мандат повече от две години е легитимен да реализира кадрова политика по отношение на избор на административни ръководители в органите на съдебната власт (и извън „тримата големи“), особено след решението на СЕС от 30.04.2025 г.?

Този въпрос съдържа няколко аспекта, които предполагат различни по своя обхват отговори. По тази причина ще се придържам към качеството, което имам в процедурата по повод, на която е отправено запитването, а именно участник в „Процедура за избор на административен ръководител- председател на окръжен съд“, който е обявен с решение на ВСС, обн. бр.13/14.02.2025 г.

ВСС в този случай действа като административен орган и на основание чл. 4 от АПК е длъжен да действа в рамките на правомощията си, установени от закона и да издаде административен акт за целите, на основанията и по реда, установени от закона. Споровете за компетентност между административни органи се решават по реда на чл.19 АПК. Такъв спор към настоящия момент не е повдиган от субектите, които имат право на това. Затова в съответствие с принципите на законност, правна сигурност и добра администрация, оставам в очакване водещият административното производство орган добросъвестно да осъществи преценката относно пределите на своите правомощия, така както аз например бих преценила дали притежавам компетентност съобразно правомощията си по чл.35 и сл.НПК да разгледам внесен в ОС-Кюстендил обвинителен акт. Другите аспекти на въпроса остават извън рамките на процедурата и предполагат дебат, а не еднозначен отговор.

II. ВЪПРОСИ КЪМ ПЕНКА БРАТАНОВА

1. На стр.11 от протокола на ОС на ОС- Кюстендил, проведено на 08.10.2025г. набелязвате следната мярка: „Организиране на обществени дискусии по общочувствителни теми“. Бихте ли дали примери за общо чувствителни теми и как бихте организирали подобни дискусии?

Като наказателен съдия не мога с тревога да не отбележа растящата престъпност, свързана с престъпления по глава XI НК- „Общопасни престъпления“ и особено престъпления по раздел I – „Престъпления по транспорта и съобщенията“. За 2024 г. най- многобройни са постъпленията и в двата районни съда именно по този вид дела, немалка част от въззивните дела също са с този предмет. Същевременно обществеността не може да прави разграничение между този вид умишлени и непредпазливи деяния, което в редица случаи провокира обществено напрежение в

национален мащаб. Не мога да не отбележа и увеличени брой случаи през последните години на посегателства срещу личността, както и увеличени брой дела по ЗЗДН.

Това са според темите, по които може да се организират дискусии- на първо място с подкрепата на РУО сред младежите в гимназиалните класове с цел превенция, повишаване правната информираност и обясняване на разбираем език на спецификите на наказателния процес; на следващо- с привличане на структури на държавния, общински и неправителствен сектор с цел обсъждане на тези теми в подходяща форма (напр. т.нар. „кръгла маса“) за привличането на общественото внимание към тях.

2. На стр.35 от концепцията Ви посочвате като мярка „организиране на мероприятия за намаляване на стреса в работния процес“. Бихте ли дали повече конкретика какви мероприятия бихте организирали?

През 2021 г. организирах подобно мероприятие в извън работна страна под формата на обучение, финансирано от НИП. То бе проведено в гр. Правец на тема „Професионална компетентност за ефективно изпълнение на професионалните задължения“ в рамките на 3 дни, с участие на съдии и съдебни служители от всички съдилища в района (КнОС, КАС, ДнРС и КнРС). Лектор бе специалист- психолог, като на практика обучението бе насочено към повишаване на психическата устойчивост и имаше антистресов характер, респ. бе високо оценено от всички участници.

В тази насока бих организирала подобни мероприятия- както с цел сплотяване на колектива в съдийската общност, така и с цел разговарване от натрупаното напрежение.

Като други такива мерки бих посочила участие на магистрати и служители в съвместни празнични мероприятия- служебни празненства и пр., които впрочем и понастоящем се провеждат и съм подкрепяла.

Penka
Nikolaeva Bratanova-Mladenova